

meto- dický list

pro
severočeské
amatérské
DIVADLO
&
umělecký
PŘEDNES

číslo

10

1977

M E T O D I C K Ý L I S T

pro severočeské amatérské divadlo a umělecký přednes

**Vydává: Krajské kulturní středisko v Ústí n.L. ve spolupráci s KV
Svazu českých divadelních ochotníků**

**Rozesílá a přihlášky k odběru přijímá: K K S (a.M.Hrdá), Šmeralova
182, 400 21 Ústí n.L.-Předlice**

Řídí: Miloš Dvořák (Moskevská 33, 400 01 Ústí n.L.) s red.radou

Číslo : 10/1977 (redakční uzávěrka 12.11.77; vyšlo 15.12.1977)

Slovo úvodem

Končí kalendářní rok 1977, který byl ve znamení oslav 60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Všichni naši občané zvýšenou pracovní aktivitou a širokým závazkovým hnutím prokázali, že Říjnovou revoluci chápeme v jejím živém odkazu, v tom, že poprvé v historii osvobodila tvůrčí síly pracujících, dala jim právo a povinnost nově, socialisticky pracovat a žít.

Stranou nezůstali ani recitátoři a divadelníci. Vždyť jen slavnostních pásem a programů byly desítky a stovky. Krajské kulturní středisko připravilo dvě oblastní přehlídky malých agitačních forem, věnované Říjnu, kterým např. na okresech Most, Chomutov a Louny předcházely přehlídky okresní.

Severočeský klub uměleckého přednesu natočil vzorový program pro místní rozhlas, zúčastnil se soutěže O stuhu 7. listopadu atd. Divadelní soubory se nejen vracely k ruské a sovětské klasice (např. ZK ROH STZ Ústí n. L. nastudoval Racka A. P. Čechova, chomutovský soubor uvedl Višněvského Optimistickou tragedii), ale především vybíraly ze současné sovětské tvorby autory, kteří mluví k dnešku, řeší etické a morální problémy dnešního člověka. Jistě ne náhodou tři soubory kraje hrály Gorinovu hru Zapomeňte na Hérostrata, ale uvedeny byly Gorinova-Arkanovova Svatba pro celou Evropu a Roščinova hra Manželé hledají byt, boletičtí připravili Edlisovu Mši za pannu, v Beněšově n. Ploučnicí se hraje Viktor Rozov: Člověk hledá radost.

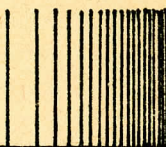
Tento výčet vůbec neaspíruje na úplnost, je však přesvědčivým dokladem, že naši recitátoři a divadelníci programově uvádějí aktuální, společensky prospěšnou a socialisticky angažovanou tvorbu sovětských autorů.

Je jisté, že aktivita, kterou žily naše kolektivy v období oslav VŘSR, není náhodná a jednorázová; vždyť 30. výročí Vítězného února se již dnes promítá do dramaturgických plánů souborů ZUČ.

Chceme a budeme hrát takové hry a recitovat takové verše, které jsou opravdu dnešní, kladou znepokojivé otázky o člověku a době, vytrhují diváka z letargie a zápečnického, soukromnického sebeuspokojení, vedou ho k progresivní společenské aktivitě. V tom spatřujeme politické a ideové poslání činnosti souborů ZUČ a jejich přínos k dalšímu rozvoji kulturně výchovné činnosti v Severočeském kraji.

VYHLÁŠENÍ SOUBORŮ KRUHU A SKUPINY SLEDOVANÝCH

na sezónu 1977-78

Jak ukládá statut, sešla se koncem června krajská porota aby zhodnotila uplynulou sezónu a vypracovala návrh na složení Kruhu vyspělých souborů a Skupiny sledovaných souborů na tuto sezónu. Podrobně byla rozebrána práce všech souborů - brala se v úvahu činnost za několik posledních sezón. Porota konstatovala očividné rozdělení souborů do tří skupin:

- 1) Kruh vyspělých souborů
- 2) Skupina sledovaných souborů
- 3) soubory, které neprokázaly dostatečnou "stálou formu" a nemohly být zařazeny alespoň mezi sledované.

Potvrdilo se, že je nutné upravit statut Kruhu vyspělých souborů a oficiálně vytvořit Skupinu sledovaných souborů. Přepřacování statutu se ujalo předsednictvo KV SČDO. Nový návrh byl v září předložen krajskému poradnímu sboru a tím i KKS, které návrh akceptovalo. Je proto možné vydat pro současně probíhající divadelní sezónu příslušné seznamy:

KRUH VYSPĚLÝCH SOUBORŮ SEVEROČESKÉHO KRAJE (bez udání pořadí)

Divadelní klub "Jirásek", OB Česká Lípa; členský soubor SČDO

Splnil všechny podmínky pro členství v Kruhu. Uvedl hru A. Jiráského "Lucerna". Inscenace má dobrou úroveň svojí koncepcí, režijně, herecky i scénograficky (hodnocení vyšlo v ML č. 5/77). Dále soubor inscenoval "Mezihry" M. Cervantese. V souboru pracují v současné době tři režiséři.

Divadelní soubor "J.K.Tyl", KP Železný Brod; členský soubor SČDO

Splnil všechny podmínky pro členství v Kruhu. Za spolupráce profesionálního režiséra uvedl hru M. Roščina "Manželé hledají byt" (ML č. 6/77). Inscenace byla navržena pro výběr na 47. JH a na přehlídku ruských a sovětských her ve Svitavách.

Malé divadlo ZK ROH STZ, Ústí n. L.; nositel krajské ceny

Splnil všechny podmínky pro členství v Kruhu. Uvedl dvě premiéry: Goldoniho "Náměstíčko" (ML č. 2-3/77) a Čechovova "Racka" (ML č. 7/77). Pro výběr na 47. JH byla navržena Lošťáková "Chůze po kamení" (prem. v sez. 75-6).

Divadelní soubor "J.K.Tyl", MěOB Chabařovice, nositel krajské ceny
Splnil všechny podmínky členství v Kruhu. Uvedl hru J.Edlise "Mše
za panmu". Inscenačně velmi náročný text byl uveden na dobré úrov-
ni.

Společným jmenovatelem všech inscenací souborů Kruhu je jejich
nadprůměrná úroveň, systematická práce a realizace pásem k výročím.

SKUPINA SLEDOVANÝCH SOUBORŮ SEVEROČESKÉHO KRAJE (bez udání pořadí)
=====

Divadelní soubor "K.Čapek", KaSS Děčín; členský soubor SČDO
Uvedl hru G.Gorina "Zapomeňte na Hérostrata" (ML č.7/77). Inscenace
nebyla na potřebné úrovni a s přihlédnutím i k inscenacím předcho-
zích sezón přeřazen do skupiny.

Divadelní soubor OV SSM, Děčín
Soubor uvedl hru A.Arkanova a G.Gorina "Svatba pro celou Evropu"
(ML č.6/77). Soubor je složen převážně z mladých lidí a byl na zá-
kladě žádosti OKS Děčín a doporučením krajské poroty zařazen do
Skupiny.

Divadelní soubor "K.Čapek", ZK železničářů Chomutov; člen.soubor SČDO
Soubor uvedl hru G.Gorina "Zapomeňte na Hérostrata" (ML č.2-3/77).
Tato inscenace byla navržena k výběru pro přehlídku ruských a sovět-
ských her ve Svitavách.

Divadelní soubor "Slovan", KD Kadaň; členský soubor SČDO
Uvedl hru Zb.Malého "Druhý konec tmy" (ML č.7/77)

Divadelní soubor "V.K.Klicpera", OB Radonice; členský soubor SČDO
Uvedl dvě jednoaktové hry pod společným názvem "Horké dny". Byl vy-
brán na krajskou přehlídku vesnických a zemědělských souborů ve
Frydlantě v Č.

Divadelní soubor DK, Klášterec n.Ohří
Uvedl hru J.Soloviče "Stříbrný jaguár" (ML č.7/77). Inscenace byla
nižší úrovně a s přihlédnutím k výsledkům práce v minulých sezónách
přeřazen do Skupiny.

Divadelní studio, ZK ROH Boletice n.Lab.; členský soubor SČDO
Soubor nesplnil základní podmínku pro členství v Kruhu - neuvedl
v sezóně premiéru.

Divadelní soubor "E.F.Burian", KP Tanvald; členský soubor SČDO
Soubor uvedl hru N.Machiavelliho "Mandragora" (ML č.4/77).

PRÁCE S DĚTMI A MLÁDEŽÍ

KKS a KV SČDO - ve smyslu dohody ze dne 11.7.1977 - zpracovaly návrh systému vzdělávání a práce dětských divadelních souborů.

Navrhovatelé jsou si vědomi, že bez podpory OK SKNV a OŠ SKNV a bez úzké spolupráce s KR PO SSM a KPÚ nelze realizovat tento systém, který zatím nemá v ČSR obdoby. Náš návrh vychází z usnesení XV.sjezdu KSČ a rozpracovává závěry II.národní a II.krajské konference ZUČ. Opíráme se i o červencové usnesení ÚV KSČ ke školství z r.1974, kde se mj. praví: "...aby předměty literární, hudební, výtvarná výchova lépe než dosud přispívaly k prohloubení citové výchovy, utváření vkusu a kulturních zájmů, odpovídajících socialistickému způsobu života, a k všestrannému rozvoji mladého člověka, je ji třeba pojmut jako komplexní výchovu k tvořivé aktivitě naší mládeže. Tím je řešen ... i problém využití volného času dětí a mládeže."

Práci s dětmi a mládeží chápeme jako dlouhotrvající proces, proto bylo rozhodnuto vypracovat komplexně pojatý systém mimoškolní činnosti dětí a mládeže v dramatické výchově. K uskutečnění tohoto cíle byla při KKS ustavena komise pro dětské divadlo a dramatickou výchovu, jejíž složení není uzavřené a jejímž hlavním posláním je tento systém realizovat a jeho realizaci koordinovat.

Hlavní okruhy činnosti komise jsou:

1. odborné vzdělávání

vedoucích a všech dospělých, pracujících s dětskými kolektivy; navázání užší spolupráce se školskými pracovníky v součinnosti s KPÚ a OPS na poli dramatické výchovy a dětského divadla

2. řízení

na základě soutěžních řádů festivalu dětské ZUČ; společně koordinované postupy všech vyhlášovatelů soutěží DZUČ

3. organizace

administrativní, metodické i ekonomické zajištění této činnosti především vyhlášovateli festivalu DZUČ, vě.evidence a statistiky

Prvním krokem musí být provedení podrobného a přesného soupisu všech kolektivů v Severočeském kraji, které se dramatickou výchovou a dětským divadlem zabývají, bez ohledu na to, kdo je jejich zřizovatelem a kde a pro koho působí (tj. na školách, LŠU, DPM, státních i odbor, kult.vých.zařízeních, klubech JZD, při spol.organizacích,

SSM atd.) Je nutné zjistit stav během škol.roku 77/78 (tj. provést pasportizaci v celém Severočeském kraji).

Pasportizační archy jsou rozesílány po linii KPŮ, KDPM, KR PO SSM, KKS, OKS a orgánů SČDO. Na stejná místa se budou vracet a budou předloženy komisi pro dramatickou výchovu a dětské divadlo ke zpracování. Na základě pasportizace bude možné zavést systém a doplnění festivalů, soutěží, přehlídek a seminářů co do územního rozmístění i vzhledem k úrovni souborů a jejich vedoucích. Ve smyslu dohody mezi KKS a KV SČDO přebírá SČDO jako úkol zajištění úrovně práce pasportizovaných souborů.

Na základě základního cyklu vzdělávání bude provedena diferenciace účastníků a osnova bude upravena s tím, že bude vypracován nástavbový systém, ale v základním systému vzdělávání se bude pokračovat pro nové a začínající vedoucí. V roce 1978 otevře KKS při lidové konzervatoři třídu pro vedoucí dětských divadelních souborů. Na osnovách a lektorském zajištění této třídy se budou podílet členové komise pro dramatickou výchovu a dětské divadlo.

Návrh na složení komise pro dramatickou výchovu a dětské divadlo: v komisi by měly být zastoupeny tyto složky - KPŮ, KDPM, SSM a PO SSM, KKS, resp. OKS, KPS amat.divadla, SČDO.

Festival DZUČ by měl probíhat v kraji po dvou liniích. První je motivována umožněním co největšího počtu repriz všem dětským divadelním souborům pořádáním oblastních a okresních přehlídek a festivalů (nesoutěžních) s využitím systému střediskových klubových zařízení v obcích i se zapojováním vybraných inscenací do okresního systému MaK. V postupových soutěžích festivalu DZUČ bude prováděn krajský výběr dětských divadelních souborů. KKS má právo z tohoto výběru přímo delegovat na mezikrajové přehlídky. U ostatních souborů je zapotřebí pro výběr na mezikrajovou přehlídku doporučení OKS s tím, že OKS může doporučit max. 1 - 2 soubory.

Krajská přehlídka dětských divadelních souborů, pořádaná v rámci oslav MDD v Litvínově, bude sestavována podle výsledků tří oblastních přehlídek děts.div.souborů (sever, střed a jih kraje).

Terminář pro každý rok v Severočeském kraji vydá KR PO SSM po konzultaci s komisí pro dramatickou výchovu a dětské divadlo.

ŽATEC '77

VIII.krajská přehlídka vyspělých amatérských divadelních souborů Severočeského kraje, která proběhla ve dnech 13.-16.10.1977 v Žatci, byla vrcholnou krajskou akcí Festivalu ZUČ, vyhlášeného na počest 60. výročí VŘSR. Toto výročí motivovalo výrazným způsobem dramaturgii přehlídky. Jednoznačným dokladem je již to, že ze čtyř uvedených her patří dvě současné sovětské dramatické tvorbě a jedna vyšla z ruské klasiky. Byť jen v malém vzorku, byla dramaturgie přehlídky věrným zrcadlem celkové skladby repertoáru severočeských divadelních amatérských souborů v roce 1977. Svědčí to o upřímném vztahu severočeských ochotníků k ruské a sovětské dramatické literatuře.

Celková dramaturgická skladba se nesla v duchu tradiční koncepce naší krajské přehlídky: výrazné zastoupení současné pokrokové tvorby (Gorin: Zapomeňte na Hérostrata; Roščin: Manželé hledají byt), česká hra (Jirásek: Lucerna), světová klasika (Čechov: Racek). Společným jmenovatelem byla - jako vždy - prezentace pokrokových myšlenek.

Slavnostní rámec přehlídky, věnované 60. výročí VŘSR, podržla návštěva milého hosta - hlavního režiséra činoherního divadla v Permu, zasloužilého pracovníka v umění RSFSR soudruha Ivana Timofějeviče Bobylova, se kterým byla uspořádána po představení hry Zapomeňte na Hérostrata beseda.

Prvním představením byla inscenace hry G.Gorina "Zapomeňte na Hérostrata" v nastudování divadelního souboru "K.Čapek" z Chomutova (režie Josef Gríml). Chomutovský soubor získal teprve před několika lety právo soutěžit o účast na krajské přehlídce zařazením mezi krajaky sledované soubory. Ve svém předchozím repertoáru se vždy snažil hovořit k dnešku, proto výběr Gorinova myšlenkově závažného textu nebyl náhodný. Na antickém příběhu jsou demonstrovány společenské podmínky pro vznik všech forem nesvobody vrcholících pak ve fašismu. Soubor prokázal, že si dobře a správně vyložil text, byl stanoven správný inscenační záměr a vyvinuto značné úsilí toto vše realizovat na jevišti. Hluboká a silná myšlenková podstata hry byla jasně sdělena. Na druhé straně se souboru při představení v Žatci nepodařilo zkoncentrovat všechny své síly natolik, aby splnil všechny úkoly, které z realizace vyplývají. Inscenačním záměrem bylo postihnout především v postavě Hérostrata nebezpečí, které hrozí dovede-li jedinec využívat momentálně nepříznivého stavu společnosti ke svým osobním a mocenským cílům. Je obecně známo, že amatéři si musí vždy zjednodušit náročnou předlo-

hu a přizpůsobit ji svým možnostem, přesto se však porota domnívá, že bylo v silách celého kolektivu v inscenaci více a rozhodněji upozornit i na ty společenské podmínky, které existenci takového jednotlivce umožňují. Celým představením prolínala především určitá nervozita, vycházející patrně z faktu, že soubor prvně vystupoval na krajské přehlídce. V hereckých výkonech některých představitelů hlavních rolí došlo k určitým odklonům, které logicky postihly inscenační záměr a tím i úroveň a vyznění představení.

Malé divadlo ZK ROH STZ v Ústí n.L. uvedlo v režii a dramaturgické úpravě Rudolfa Felzmanna komedii A.P.Čechova "Racek". Inscenovat Čechova je těžký úkol nejen proto, že není tak snadné proniknout bez opory ve vnějším příběhu do hloubky jeho dramatických postav, jejich vztahů i do smyslu jeho her, ale i proto, že za oněch zhruba osmdesát let, co je Čechovova dramatika hrána, vznikla určitá konvence, jak ji inscenovat. Malé divadlo nepodlehlo této konvenci a uvedlo "Racek" v osobité koncepci, která, jak ukázalo představení, je možná, i když se jí třeba zatím nepodařilo jevištně realizovat beze zbytku. Jde konkrétně o postavu Niny Zarečné, kde je třeba najít pro diváka sdělnější prostředky, a o některá drobná vybočení ze základní koncepce. Pro inscenaci je charakteristická dobrá herecká práce, jejíž výsledky (např. Arkadina Evy Čejchanové) dosahují kvality zřídka vídané na amatérských scénách. Výtvarné řešení hracího prostoru je esteticky působivé i účelné a spolu s citlivým využitím světél schopné vytvářet potřebnou atmosféru prostředí. Rovněž kostýmy mají estetickou i charakterotvornou funkci. V neposlední řadě je třeba se zmínit i o příkladné úrovni jevištní řeči, na níž se tak často v amatérských souborech zapomíná. Inscenace je dobře temporytmicky vyváženým celkem, který má pevný inscenační řád, a v němž není nic zbytečného. Je svědectvím o talentované práci všech, kteří se na inscenaci podílejí.

Ve třetím představení přehlídky uvedl soubor "J.K.Tyl" KP v Železném Brodě, členský soubor SČDO, komedii M.Roščina "Manželé hledají byt". Dramatickou předlohu, která nepatří k nejlepším autorovým pracem, se inscenátoři snažili zpřesnit (eventuelně překlenout některé mezery) ve vnitřní logice příběhu dramaturgickou úpravou a režijními nápady. Tento záměr se podařilo souboru splnit jen částečně. Hra se odehrává ve dvou základních rovinách - reálné a fiktivní. Prolínání těchto rovin vyznělo často nepřesně a scénografické řešení míslením náznaku a popisné realizace znesnadnilo divákovu orientaci. Herci na mnohých místech jevištního jednání (a to se týká především mladších) dokázali, že mají dispozici k výraznému hereckému projevu; ve svém výsledku

však byly všechny herecké výkony znatelně slabší, než jsme u železnobrodských ochotníků zvyklí vidět. A tak ucelená herecká postava byla sdělena jen u Aleny v podání Anity Balatkové.

Závěrečným představením přehlídky byla "Lucerna" A. Jiráska v nastudování divadelního klubu "Jirásek" z České Lípy. Ideové zacílení si soubor určil zcela přesně: vidí jej v ryzí českosti, lidovosti, vzájemné lásce a soudržnosti prostých lidí. Škoda, že režijní vedení ustrnulo na tradiční konzervativní ilustraci příběhu bez osobitějších znaků divadelní práce odpovídající současnému jevišti. Tato skutečnost spolu s monotónním rytmem, nedostatečným akcentováním klíčových situací zavinila, že hlavní úkol, který si soubor dal, nebyl v dostatečné míře splněn - předpoklady pro to v souboru ale jsou. Na druhé straně není možné nezaznamenat zřetelně patrný upřímný vztah všech členů kolektivu k odkazu české klasiky. Vzhledem k tomu, že česká klasika není tak častým hostem na českých profesionálních i amatérských scénách, a že při inscenacích z této oblasti se většinou ukazuje určitá nechuť k jejímu uvádění, oceňujeme vřelý přístup souboru i jeho ardečnou snahu o uvedení tohoto českého díla. Je proto správné, že tato inscenace byla na krajskou přehlídku zařazena.

Součástí krajské přehlídky, stejně jako v předchozích letech, byl třídní seminář Kruhu vyspělých souborů a souborů krajsky sledovaných, na němž byly rozebrány všechny inscenace. Oproti minulým létům nebylo možno se věnovat dostatečně odborné scénografii, protože v porotě letošní přehlídky nebyl příslušný odborník. Je to skutečnost politováníhodná, protože scénografie je v současné době jedním z prvořadých problémů amatérského divadla. Semináře měly velice intenzivní pracovní ráz za aktivní účasti celé poroty i všech seminaristů. Na těchto seminářích byla také provedena hodnocení jednotlivých představení.

VIII. krajská přehlídka vyspělých amatérských souborů byla jako celek velmi úspěšná. Byla dodržena tradice, že se na ní neobjevilo představení ležící pod její celkovou úrovní. Prokázala další vzestup všech složek divadla, a nad s výjimkou scénografie. Prokázala opravdový vztah severočeských ochotníků k sovětské a ruské dramatické literatuře, byla dokladem toho, že u předních severočeských souborů není místa pro myšlenkově prázdné tituly. Také po organizační stránce byla svým zajištěním žatecká přehlídka příkladná. Beze zbytku naplnila obsahové zaměření letošního Festivalu zájmové umělecké činnosti a byla významnou kulturně - politickou událostí.

Na přehlídce byly uděleny tyto ceny:

- 1) MALÉMU DIVADLU ZK ROH STZ Ústí n.L. - cena za nejlepší inscenaci (za realizaci Čechovova Racka)
- 2) RUDOLFU FELZMANNOVI - cena za dramaturgii a režii (inscenace Čechovova Racka)
- 3) EVĚ ČEJCHANOVÉ - cena za herecký výkon (za roli J.N.Arkadinové v inscenaci Čechovova Racka)
- 4) ANITĚ BALATKOVÉ - cena za herecký výkon (za roli Aleny v inscenaci Roščinovy hry Manželé hledají byt)
- 5) VLADIMÍRU BEČVÁŘOVI - cena za herecký výkon (za roli Kléonta v inscenaci Gorinovy hry Zapomente na Herostrata)
- 6) JOSEFU PECHOVI - cena za herecký výkon (za roli Zajíčka v Jiráskově Lucerně)

(Zpráva poroty kraj.přehlídky -zkráceno)

oo

NAŠE RECENZE

Julius Edlis : M Š E Z A P A N N U

(Divadelní studio ZK ROH v Boleticích n.Lab.; režie:Josef Doležal)

Práci ambiciózního boletického souboru už po několik let charakterizuje zajímavá dramaturgie. Cílevědomě jsou uváděny nové hry současných sovětských autorů a na repertoár jsou zařazovány hry „hovůřící k dnešku, texty, které vesměs kladou na režiséra i soubor vysoké nároky co do výkladu i realizace. Přisluší to plným právem umělecky vyspělému a divadelně zkušenému souboru. Práci na náročných úkolech je zajištěn herecký růst jednotlivců i kolektivu.

Edlisova Mše za pannu není tedy žádným náhodným pokusem a její uvedení znamená promyšlený tvůrčí počín. Podtitulem "dialogy" naznačuje autor, že hodlá vést dialog nejen mezi postavami hry, ale i s obecností o věcech zajímavých. Na příklad o tom, jak mýtus, legenda může vyhrát nad skutečným životem, jak může narůst v neotřesitelné dogma a skutečná pravda se stává nepotřebnou. Jak se lidé brání znovu uvažovat o něčem, co už bylo jednou oficiálně uzavřeno, a jak usazení a hmotně zajištění utíkají od svých ideálů a netouží dál po změně a vývoji. Tyto myšlenky dramatizuje autor v historickém rouše, vycházejí ze základu legendární Jany z Arku, a využívá jedné z verzí, že Jana nebyla upálena, aby ji přivedl na scénu jako zámožnou hospodyně, matku a zralou ženu, která si

neodpírá dobré jídlo ani lásku ani cokoliv pozemského. Může takováto žena znovu zachránit vlast? Kdo potřebuje legendu o Panně? Mezi představou asketické Jany z Arku a životním naturalismem (překladatel sáhl i po vulgárních výrazech) je natažena struna dramatického napětí.

Za námět představení si režisér zvolil onu dezerci od ideálů a aktivity, kterou s sebou nese uspokojení hmotných potřeb člověka. Hra se otevírá příjezdem rodiny, Jany d'Armoisea s manželem, bratřími, malým synáčkem a kojnou, do orleánské hospody. Zatímco Jana je dojata setkáním se svým rodištěm, známými a starými spolubojovnicí, vrhají se ostatní na připravenou večeři, na víno, těší se na setkání s postelí a od setkání s králem si slibují další pocty, tituly, statky a peníze. Helena Svitáková-Müllerová dává své Janě půvabný úsměv, zářící oči, vlastencké zanícení. Méně je už jistá v charakteristice oné změny, která se s Janou stala za osm let zcela pozemského rodinného života. Také jejím bratrům (Josef Bednář alt. Pavel Hůlka a Oliver Mikš) by svědčilo dopracovat charaktery v plnokrevné realistické postavy, aby vynikl onen naturalistický kontrast supranaturalistické legendy. Janin manžel Robert, hravý temperamentně Hanušem Eckertem, má svůj základní tón ve snobské sebevědomí. Pro něho není už Jana z Arku, je to jen jeho žena, jeho majetek, milenka a služka. V opilé scéně v závěru prvního dílu by potřeboval víc uvolnění. Dialog je dobře aranžován, přece jen by mu však prospělo zkrácení a patrně i zmírnění vulgárních výrazů, které zbytečně odvádějí pozornost. To se ostatně týká i dalších míst ve hře.

Jana Byla upálena, nikdo už nepotřebuje Janu živou a skutečnou. To se postupně ozřejmuje v citovém dialogu s matkou, dobře zahranou Hanou Hnátkovou, při setkání s Hrabětem z Dunois Jaroslava Drahoše a s orleánskými měšťany v přesvědčivém podání Oldřicha Bartoše a Josefa Doležala. Škoda, že jejich počet byl redukován na dva, oslabuje to dojem názorové většiny. Zajímavě vytváří krále Vladimír Vajner, výrazně jej charakterizuje jako unaveného, ale bystrého podivínského vladaře. V dalších reprizách by bylo dobře odstranit určitou monotónost jeho výstupu, možná i za cenu zkrácení textu.

Vedle hostinského Jaroslava Hartiga, živé a věrohodné postavičky, je třeba pochválit lži-Janu Anděly Gottsmannové. Je to zanícená děvče, které věří v ideály i bezelstně podléhá oficiálně propagovanému mýtu a je ochotné obětovat podle svého vzoru i svůj mladý život.

Hraje se na účelné scéně ze dřeva. Nevadil by jí sevřenější prostor a zejména by jí prospěla práce se světly, což ovšem vybavení jeviště, na kterém se hrála premiéra, neumožňovalo. Autory této dobré výpravy jsou Věkoslav Vrba a Josef Hnátek.

Na soubor čeká patrně ještě dost práce, aby své představení vybrousil a zdokonalil, zdivadelnil ve smyslu odlehčení ilustrativních pasáží, aby tím více vynikly závažné myšlenky. Po zhlédnutí premiéry se však dá říci, že se boletičtí s nesnadným úkolem vyrovnali čestně a obohatili svůj repertoár o zajímavé představení sovětské hry.

1b

Kulturu dětem

KKS v Ústí n.L. ve spolupráci s DK Krupka, OKS a OV SČDO v Teplicích vyhlásilo letos I. krajskou přehlídku souborů dospělých hrajících pro děti. Konala se pod záštitou ONV Teplice 3.-4.12.1977 v Domě kultury v Krupce-Bohosudově.

Cílem přehlídky bylo zvyšování zájmu dětského diváka o divadlo a studium jeho dětských kritérií v pohledu na interpretaci a ideu zhlédnutých představení.

Letošní přehlídky se zúčastnily tyto tři soubory:

- 3.12. v 10,00 hod. - DS J.K.Tyl Josefův Důl
J.Sypal: Z PEKLA ŠTĚSTÍ
- 3.12. v 15,00 hod. - DS Fr.Hrubína Nový Bor
J.Makarius: POKLAD KAPITÁNA HABAKUKA
- 4.12. v 10,00 hod. - DS ZK ROH Boletice n.L.
V.Čert: O LÍNÝCH STRAŠIDLECH

Je jistě dobře, že se uskutečnila tato přehlídka. Vždyť chceme-li učít mladé lidi zájmu o divadlo, musíme začít již od nejútlejšího věku a nabízet jim taková díla, která se jim budou nejen líbit, ale která pro ně budou srozumitelná a nenásilným způsobem výchovná. Proto bychom byli rádi, aby se tato přehlídka stala tradiční záležitostí.

Vzhledem k uzávěrce tohoto čísla Mat.listu nemůžeme přinést ještě dnes zhodnocení jednotlivých představení a celé přehlídky vůbec, ale vrátíme se k ní v dalším čísle.

M.Hrdá

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

DIVADLO SPOČÍVÁ V TOM, ŽE SE VYTVÁŘEJÍ ŽIVÉ OBRAZY
TRADOVANÝCH NEBO VYMYŠLENÝCH UDÁLOSTÍ, A TO PRO
POBAVENÍ.

ODJAKŽÍVA JE POSLÁNÍM DIVADLA, STEJNĚ JAKO VŠECH
OSTATNÍCH UMĚNÍ, LIDI BAVIT. TENTO ÚKOL MU VŽDY
DÁVÁ OBZVLÁŠTNÍ DŮSTOJENSTVÍ, NEPOTŘEBUJE SE PRO-
KÁZAT NIČÍM JINÝM NEŽ ZÁBAVNOSTÍ.
TOU OVŠEM BEZPODMÍNEČNĚ.

BERTOLT BRECHT

/Malé organon pro divadlo/

MORAVSKÝ FESTIVAL POEZIE

"Naš lid jde vstříc 60.výročí VŘSR v atmosféře čínorodé tvůrčí aktivity, která se tak bohatě rozvinula v roce tohoto slavného jubilea. Máme při tom stále na paměti Leninovu myšlenku, že nejlepší způsob, jak oslavit výročí revoluce, je na základě dosud vykonaného soustředit pozornost k řešení nových úkolů." Pod dojmem těchto slov generálního tajemníka ÚV KSČ a prezidenta naší republiky G.Husáka přijeli letos soutěžící do Valašského Meziříčí, kde se letos konal již 13.tradiční Moravský festival poezie "O štít města Valašského Meziříčí", pořádaný k zahájení Měsíce přátelství v rámci oslav 60.výročí VŘSR a k oslavám šestistého výročí založení města. Účastníci soutěže si kladli za cíl ukázat verši sovětských, našich i světových básníků na to, jak blízké je naše i sovětské umění, protože jeho tvůrce spojuje společná myšlenka, na jejíž začátku i konci stojí štěstí člověka.

Dnešní umělci hledají nejvhodnější formu pro vyjádření své touhy po štěstí a míru a naplňují tak myšlenku veršů Konstantina Biebla: Uprostřed všech možných -ismů/bez jakékoliv náhody/zvedl se vavřín leninismu/roste mezi národy.

Moravský festival poezie je soutěží dvoukolovou; povinná dramaturgie 1.kola se skládá výhradně z tvorby sovětských nebo pokrokových ruských autorů. Ve druhém kole má soutěžící možnost volného výběru. Letos si účinkující vybrali především autory sovětské, a to jak klasické v čele s Majakovským, Jeseninem, Chlebnikovem, tak současné, jako jsou Vozněsenskič, Achmadulinová, Jevtušenko aj. Dokonce se mladí interpreti nebáli sáhnout i do pokladnice autorů různých národností SSSR, např. Drač, Mieželaitis, Sevak atd. Tato skutečnost dokládá i výbornou překladatelskou práci českých a slovenských

básníků a překladatelů, kteří nám tak zpřístupňují velké bohatství sovětské poezie.

Mimo Západočeského kraje se soutěže zúčastnili zástupci všech našich krajů. Severočeský kraj byl zastoupen čtyřmi členy Severočeského klubu uměleckého přednesu. Byli to: ss. Močovská, Rychtářová, Sobotková a Markvart.

Festivalu se zúčastnili i čestní zahraniční hosté. Do budoucna se počítá s hosty ze všech slovanských socialistických zemí.

Vítězství v soutěži si odnesla Nina Vančatová z Pardubic, druhá byla Soňa Setvákova z Bzince pod Javorinou (okr. Trenčín) a třetí Blanka Varáčová z Klatov. Kraje na prvních třech místech: Západoslovenský, Východočeský, Východoslovenský.

Konečné hodnocení festivalu je dobré. Objevila se řada pozoruhodných textů velmi rozmanité palety - pouze dva texty zazněly dvakrát. Je tedy třeba vyjádřit vděčnost soutěžícím za to, že svojí dramaturgií oslavili důstojně 60. výročí VŘSR.

M. Hrdá

MLUVÍME SPRÁVNĚ ?

Rudolf Felzmann

VI. část : Výslovnost skupin souhlásek lišících se místem artikulace

V předcházející kapitole jsem upozornil na některé případy chybné výslovnosti vznikající tzv. artikulační spodobou. K té dochází tehdy, když se ve dvojici souhlásek artikulace první souhlásky připodobňuje souhlásce následující:

	správně:	špatně (artikulační spodoba):
rozčilený	/ro <u>s</u> čilení/	/ro <u>š</u> čilení/
zčervená	/s <u>č</u> ervená/	/š <u>č</u> ervená/
čistší	/či <u>s</u> čí/	/či <u>š</u> čí/

Nejvíce problémů nám přináší výslovnost takových skupin, kde se k souhláskám T a D připojují sykavky a polosykavky. Někdy vyslovujeme tyto skupiny plně - tedy každou souhlásku, jindy splývavě.

Plně a nesplývavě vyslovujeme zpravidla takové skupiny, kde je třeba

zachovat zřetelnost rozhraní slov, na nichž se souhlásky setkávají:

	správně:	špatně:
pět sáhů	/pjet <u>g</u> áhů/	/pječáhů/
pod šálkem	/pot <u>š</u> álkem/	/počálkem/
prát si	/prát <u>g</u> i/	/práci/

Uvnitř slov se skupiny těchto souhlásek vyslovují někdy splývavě, avšak přednost i zde dáváme plné a nesplývavé podobě!

Podívejme se teď na jednotlivé skupiny souhlásek:

Psané TS a DS vyslovujeme:

- 1) splývavě jako C jen v těchto slovech:

dětský	/deckí/
bohatství	/bohactví/
městský	/mnesckí/
světský	/svjeckí/

Při zvlášť pečlivé výslovnosti i zde raději volíme nesplývavou podobu!

- 2) plně vyslovujeme zásadně tam, kde souhlásky stojí na hranicích předpony a základu slova:

podsumul	/potsunul/
představený	/přetstavení/

Psané TŠ a DŠ vyslovujeme:

- 1) na hranici základu slova a přípony lze použít obojí výslovnosti, i když splývavá působí přirozeněji:

větší	/vječí/ i /vjetší/
kratší	/kračí/ i /kratší/
hladší	/hlačí/ i /hlatší/

Pozor si musíme dávat v takových slovech, kde před TŠ stojí ještě S. Zde samotnou skupinu TŠ lze vyslovit splývavě jako Č, ale předcházející S musí být zachováno!

	správně:	špatně:
čistší	/čisčí/	/čiščí/
tlustší	/tlusčí/	/tluščí/
prostší	/prosčí/	/proščí/

- 2) zásadně nesplývavě vyslovujeme TŠ a DŠ na hranici slov a při spojení předpony se základem slova:

pod šálkem	/pot šálkem/
hned šel	/hnet šel/
pět šelem	/pjet šelem/
podšívka	/potšífka/

Psamé DZ a TZ vyslovujeme převážně nesplývavě:

podzim	/podzim/
před zálohou	/přet zálohou/
pět zlatých	/pjet zlatích/

Stejně nesplývavě vyslovujeme DŽ:

Bydžov	/bidžof/
od života	/ot života/

Plnou výslovnost obou souhlásek také zachováváme ve skupinách TC, TČ, DC, DČ:

	správně:	. špatně:
v žatci	/v žatci/	/v žaci/
otci	/oŕci/	/oci/
krátce	/krátce/	/kráce/
otčina	/otčina/	/očina/
matčin	/matčin/	/mačin/
pod cenou	/pot cenou/	/pocenou/
předčasný	/přetčasní/	/přečasní/

Slova dcera a srdce můžeme vyslovit obojím způsobem - v běžné řeči splývavě /cera, srce/, avšak při recitaci dáváme přednost plné výslovnosti ovšem se spodobou znělosti /tcera, srtce/.

Také se ještě podíváme na výslovnost skupin samotných sykavek a polosykavek. Zde zásadně vyslovujeme plně obě souhlásky s dodržáním pravidla o asimilaci znělosti.

ZŠ a SŠ :	snazší	/snasší/
	bez šesti	/bes šesťi/
	přes šátek	/přes šátek/
ZŽ a SŽ :	bez života	/bez života/
	rozžhavít	/rozžhavít/ - nikoli /rožavit/!
	sžíravá	/zžíravá/
	přes žito	/přez žito/
ŠS a ŽS :	krkonošská	/krkonošská/
	mužský	/mušský/ - nikoli /muský/
	pražský	/prašský/ - nikoli /praský/
ŽZ a ŠZ :	až zítra	/až zítra/
	váš zámek	/váš zámek/
SČ a ZČ :	sčítat	/sčítat/ - nikoli /ščítat/
	rozčilená	/rosčilená/ nikoli /roščilená/
	s čepicí	/s čepicí/ - nikoli /š čepicí/
	z Čech	/s Čech/ - nikoli /š Čech/

ČČ a ČC : lecčemu /lecčemu/ - nikoli /lečemu/
 babičce /babičce/ - nikoli /babice/

Dnešní kapitolu o artikulační spodobě uzavřeme zmínkou o výslovnosti skupin tří hlásek v koncovkách množného čísla přídavných jmen rodu mužského životného tvořených koncovkou -ský. Zde totiž dochází i ve spisovné výslovnosti ke zjednodušení:

francouzští /francouští/
 pražští /praští/

Po přečtení této kapitoly si možná řeknete, že nelze zvládnout pravidla spisovné výslovnosti, protože těch příkladů je nějak příliš mnoho. Ale snad postačí si zapamatovat jen několik výjimek, kde lze vyslovit splývavě, a jinde zásadně vyslovovat plně. A pokud nemáte jistotu, volte raději nesplývavou variantu. Je přeci jen lepší slyšet "/čistší/" češtinu, než hrubě znešvařenou /čiščí/!

0 0 0 0 0 0 0 0
 0 0 0 0 0
 0

Redakce Metodického listu
přeje všem svým čtenářům
klidné, veselé a příjemné
vánoce
a mnoho štěstí
v roce 1978.

Obsah:

Slovo úvodem	str.	1
Vyhlášení souborů Kruhu a Skupiny sledovaných na sez. 1977-78	str.	2
Práce s dětmi a mládeží	str.	5
Žatec 77	str.	7
Naše recenze	str.	10
Kulturu dětem	str.	12
Umělecký přednes:		
Moravský festival poezie	str.	14
Mluvíme správně ?	str.	15